

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

V i s i t a t i e v e r s l a g

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	De Wegwijzer
Adres	Sperwerstraat 1
Postcode en plaats	7581 EP Losser
E-mailadres school	wegwijzer@skolo.nl
Telefoonnummer school	053-5360757
Directeur	Directeur : Michelle Homburg
Adjunct-directeur	-
Daltoncoördinator	Willeke Leverink
Aantal groepen	6
Aantal leerlingen	130 leerlingen
Populatie	Lager tot gemiddeld opgeleid
Aantal leraren	10
In bezit van Daltoncertificaat	9
Bezig met Daltoncursus	1 (Nieuwe directeur)
Nevenvestigingen	Ja/ nee
Stand van zaken inspectie	
Visitatieteam	
Voorzitter	mevr. Jantje Lammers – De Lange
Lid 1.	dhr. Erik Vugteveen
Lid 2.	dhr./mevr.
Lid 3.	dhr./mevr.
Datum visitatie	12-10- 2017
Soort visitatie	X 1^e licentieaanvraag
(besluit vorige visitatie)	2e licentieaanvraag
	licentieverlenging
	versnelde visitatie licentieverlenging
	Visitatie na bezwaarprocedure

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
Tel. 070 - 331 52 81
bestuursbureau@dalton.nl

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

niet van toepassing bij 1^e licentieverzoek

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

Vanaf de kleutergroepen worden de leerlingen gestimuleerd om verantwoordelijk te zijn voor hun eigen taak (werk), omgeving en planning. Vanaf groep 1 wordt er gewerkt met een *taakbrief* waarop leerlingen hun eigen werk plannen. Dit gebeurt door gebruik te maken van de kleuren van de dag. Er wordt gewerkt met klassikale leerdoelen. Vanaf groep 4 wordt er aan de taakbrief ook een individueel doel gekoppeld. Dit leerdoel wordt aan het eind van de week gereflecteerd met de leerkracht. De leerlingen leren vanaf groep 1 verantwoordelijke te zijn voor hun leeromgeving. Wanneer leerlingen ergens mee hebben gewerkt/gespeeld is het vanzelfsprekend dat die spullen ook opgeruimd worden. Elkaar hierbij helpen wordt gestimuleerd door de leerkracht. Dit door leerlingen attent te maken op verschillende taken.

In elke groep zijn er *hulpjes of klassendiensten* die aan het einde van de dag zorgen dat bepaalde taken worden gedaan, hierbij denkend aan; bord schoonmaken, punten slijpen, computers afsluiten etc.

Tijdens het samenwerken wordt er vanaf groep 3 gebruik gemaakt van rollen; de materiaalbaas, de stiltekapitein, de aanmoediger, de tijdsbewaker en de schrijver. Elke leerling is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen rol. Dit wordt ook terug gezien binnen het team. Leerkrachten zijn verantwoordelijk voor hun eigen taken. Leerkrachten spreken elkaar hier ook op aan wanneer dit nodig is.

Binnen onze school mogen leerlingen tijdens het zelfstandig werken hun eigen leerplek bepalen. Dit kan in de klas, in het tussenlokaal of in de hal zijn. Tijdens het werken in de hal dragen de leerlingen een werkpas.

bevindingen visitatieteam

In de bijna drie jaar die de school bezig is met de ontwikkeling tot Daltonschoon is de verantwoordelijkheid die de kinderen voelen en laten zien voor het leerproces, de organisatie, de samenwerking en de zorg voor het schoolklimaat in alle groepen merkbaar. Het schoolteam heeft dit in relatief korte tijd tot een "way of life" weten om te vormen, vanuit een traditionele aanpak van het onderwijs. De kinderen voelen zich zeer betrokken en verantwoordelijk voor hun taak, eigen keuzes en vrijheden op leerlingniveau zou een positieve verdieping zijn van het aanbod. Onze eerste aanbeveling is er dan ook op gericht om de kinderen meer vrijheid te geven, door ze meer invloed te laten uitoefenen op hun eigen ontwikkeling: zie aanbeveling 1.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

Binnen onze school wordt er veelal gewerkt aan doelen. In de midden- en bovenbouw, waar met Snappet wordt gewerkt, is dit erg goed te zien. Door de doelen inzichtelijk te maken voor de leerlingen, beslissen leerlingen (vooral in groep 7 en 8) zelf of ze bij een bepaalde instructie wel of niet aanwezig zijn. In alle groepen wordt er gedifferentieerd. Dit wil zeggen dat er in elke groep op drie niveaus wordt gewerkt. Doordat we op dit moment bezig zijn steeds meer tijd als daltontijd in te zetten, ontstaat er tijd die goed in te zetten is voor individuele instructies/instructie op niveau.

bevindingen visitatieteam

"De hele dag Dalton" is een ideaal beeld waar het team naar streeft. Op dit moment is de tijd om aan de taak te werken nog beperkt. De taakomvang is nu grotendeels gericht op lesstof buiten de methodes. Veel lestijd is per vakgebied ingedeeld en de kinderen werken tegelijk aan dezelfde lesstof. (1-2-3 ster niveau is bij rekenen ingevoerd) We zien dat er wordt gewerkt met verschillende instructieniveaus en dat kinderen de keuze hebben om deze instructie te volgen.

Veel meer opdrachten/verwerkingsstof kan in de taak een plaats krijgen, zodat er meer vrijheid is voor de kinderen om hun tijd in te delen.

Op de taakbrieven is een begin gemaakt met eigen doelen en eigen keuze.

Het ontwikkelen van een visie op de inhoud van keuzewerk/werken aan eigen doelen, is een ontwikkeling die de school zelf aangeeft in het Dalton-ontwikkelplan. Dit is een ontwikkeling die kan bijdragen aan de invulling van aanbeveling 1, maar staat daar onvoldoende expliciet in beschreven. Het visitatieteam wil de ontwikkeling en implementatie van keuzewerk als een opdracht wegzetten voor de komende vijf jaar en maakt er daarom een aanbeveling van: zie aanbeveling 2. In de kleutergroepen zou de taakkaart een extra dimensie t.a.v. verantwoordelijkheid kunnen krijgen als de kleuter zelf bij de leerkracht kan aangeven wanneer hij/zij denkt een taak te beheersen.

De school heeft een goede basis gelegd voor verdere ontwikkeling wat betreft het stellen van doelen en de hele dag Dalton. Hier ligt een kans voor verdere ontwikkeling: zie aanbeveling 1.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

In het jaar 2014 is er op basisschool De Wegwijzer voor gekozen om een Dalton-school te worden. Na onderzoek (scholen bezoeken/analyseren) zijn we er in dat jaar achter gekomen dat we al veel doen wat binnen het daltononderwijs past. We zijn gezamenlijk met het team begonnen aan de daltoncursus, zodat alle leerkrachten goed geschoold zijn. In maart 2017 hebben we allemaal ons daltoncertificaat in ontvangst mogen nemen. Vanaf dit schooljaar is de manier van lesgeven voor veel leerkrachten veranderd. Van veelal leerkrachtgestuurd naar voor een deel leerlinggestuurd. De leerkrachten op basisschool De Wegwijzer hebben graag 'de touwtjes in handen'. Door leerlingen meer hun eigen keuzes te laten maken, waaronder hun eigen werkplek te laten kiezen, wordt de manier van lesgeven 'vrij'. Verschillende afspraken worden geborgd, maar hier kunnen we zeker nog in groeien. Doordat we een vrij kleine school zijn kennen alle leerkrachten bijna alle leerlingen, waardoor we elkaars leerlingen ook rustig kunnen corrigeren. Deze gezamenlijke sfeer is kenmerkend voor De Wegwijzer. We zetten samen onze schouders eronder, waardoor vertrouwen en samenwerken overheerst.

Tijdens onze vergaderingen staat 'dalton' standaard op de agenda. Tijdens deze momenten worden nieuwe plannen besproken, gemaakte afspraken herhaald/ geborgd en nieuwe kennis gedeeld.

bevindingen visitatieteam

Het visitatieteam ziet dat het team zich samen ontwikkelt. Binnen het team is er sprake van grote verantwoordelijkheid en vrijheid. De kaders zijn duidelijk, wanneer het team erin weet te slagen om hetgeen ze zelf binnen het team weten te realiseren aan vrijheid en verantwoordelijkheid ook te implementeren op leerling niveau heeft de school aanbeveling 1 op een heel goede wijze geïmplementeerd. Overigens is het opvallend dat de school het woord "Vrijheid" niet noemt in de beschrijvingen. Dit is dan ook de kern van de aanbeveling die we geven bij deze kernwaarde.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

De leerlingen bij ons op school kunnen op veel momenten van de dag zelf hun werkplek kiezen. In de hal zijn stille werkplekken en werkplekken waar overlegd mag worden. Wanneer de leerlingen buiten de klas werken, dragen zij een werkpas. Op deze manier is te zien dat de leerlingen in overleg met de leerkracht een andere werkplek hebben gekozen. Leerlingen zonder werkpas horen dus niet in de hal te werken. De leerling heeft zelf de vrijheid om te kiezen tussen een stille werkplek of een plek waar overlegd mag worden.

In de kleutergroepen wordt tijdens de speelwerktijd gewerkt met time-timers. Leerlingen kunnen door de aangegeven tijd op de timetimer zien hoeveel tijd ze nog hebben voor een bepaalde activiteit. Op deze manier krijgen de leerlingen al een stukje tijdsbesef. Vanaf groep 3 wordt er gewerkt met het daltonblokje. De leerlingen leren op die manier om te gaan met uitgestelde aandacht. We maken gebruik van het vraagteken (ik heb een vraag aan juf/meneer), de rode kant (ik wil stil werken en niet gestoord worden) en de groene kant (ik werk zelfstandig maar als je een vraag hebt mag je me storen). Op deze manier leren leerlingen te wachten op hun beurt en leren zij elkaar te helpen.

In de groepen 1 en 2 wordt er gewerkt met zelfcorrigerend materiaal. Hiervoor wordt b.v. Mini-loco en piccolo gebruikt. Vanaf groep 3 is er in elke groep een nakijktafel. Leerlingen leren hun eigen werk na te kijken. Hoe hoger de groep, hoe meer er zelfstandig wordt nagekeken. In de groepen 7/8 wordt hier minder gebruik van gemaakt, in verband met snappet.

Binnen onze school wordt er gewerkt aan periodedoelen. De leerlingen bepalen zelf op welke manier de leerling het doel wil bereiken. Dit kan zijn met materiaal, op een werkblad of op bv.de ipad. De leerling krijgt op deze manier de vrijheid om zelf te bepalen op welke manier het doel wordt behaald. De periodedoelen zitten de persoonlijke map van de leerling waar ook de taakbrief terug te vinden is.

bevindingen visitatieteam

We hebben in de praktijk ervaren dat de kinderen zeer goed met de vrijheid van werkplek kunnen omgaan. Het gedrag dat de kinderen vertonen getuigt van zelfstandigheid en kunnen omgaan met vrijheid. De hulpmiddelen voor het regelen van uitgestelde aandacht worden door de kinderen goed toegepast.

De voorwaarden/middelen om zelfstandig te kunnen werken, zoals de kleuren-indeling van de kasten in de kleutergroepen, de planborden, de taakbrieven, de aanwezige handelingswijzers, de blokjes, de halpassen en administratiekaarten waren in de school in een doorgaande lijn zichtbaar.

Een o.i. zeer goed idee dat we tegenkwamen was de tijdsaanduiding onder de dagritmekaarten. Zo krijgen de kleuters ervaringsgericht en spelenderwijs inzicht in de tijd.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

Op basisschool De Wegwijzer vinden we het belangrijk dat de leerlingen zich veilig voelen in de groep. De leerkrachten zorgen voor een goed pedagogisch klimaat waarbij leerlingen zich veilig voelen. Dit doen ze door vertrouwen te schenken, verantwoording te vragen, te stimuleren en veel te praten met de leerlingen. De leerkrachten vinden het belangrijk dat leerlingen zich goed durven uiten. We voeren kindgesprekken met de leerlingen, die wij als leerkrachten als zeer waardevol zien.

Daarnaast is een stukje organisatie ook erg belangrijk. De leerlingen weten elke dag wat de planning is. In elke groep staat de dag planning duidelijk beschreven op het bord. De dag planning is gekoppeld aan tijd, zodat de leerlingen weten hoeveel tijd ze nog voor een bepaalde taak hebben. Er wordt vanaf groep 1 gebruik gemaakt van dagritmekaarten.

Elke dag is er in het rooster te zien hoeveel tijd de leerlingen hebben om aan hun taakbrief te werken. De leerlingen plannen aan het begin van de week in welke taak ze wanneer denken te gaan doen.

bevindingen visitatieteam

De leerkrachten hebben een omgeving weten te realiseren waarin de kinderen zelfstandig hun taak kunnen uitvoeren. Op de taakbrief staat de planning van de week en op het bord de taakindeling van de dag, met instructiemomenten. Wellicht is dit in elkaar te passen, zodat er voor de hele week een planning is en de dagplanning, zeker in de hogere groepen kan vervallen. Iets om over na te denken. Er is voor gekozen om niet alle taakbrieven op dezelfde dag van start te laten gaan, dit is een bewuste keus van de school.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

Binnen onze school wordt er veelal gebruik gemaakt van elkaars talenten, op leerkracht- en leerling niveau. We hebben een gemêleerd team met leeftijdsverschil. Ieder heeft z'n eigen talenten waar gebruik van wordt gemaakt door elkaar de dingen te laten doen waar we goed in zijn. Hierbij denkend aan: invulling van het taakbeleid, ICT zaken, cursussen op interessegebied.

Binnen onze stichting is het zeker mogelijk je te ontwikkelen. Dit door het volgen van cursussen/studies etc. Hiervoor is vrijwel altijd geld en dit wordt ook zeker gestimuleerd en gewaardeerd.

Afgelopen jaar is er met het gehele team deelgenomen aan de daltoncursus. De daltoncoördinator heeft daarnaast ook de cursus tot daltoncoördinator succesvol afgerond.

bevindingen visitatieteam

Het taakbeleid, de DOP-groepen en de inzet bij talentenmiddagen is gericht op de voorkeuren/kennis van de leerkrachten. De leerkrachten nemen hiervoor eigen initiatieven, wat ook geldt voor bij- en nascholingsactiviteiten.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

In alle groepen wordt gewerkt met het maatjesbord. Op dit maatjesbord staat aangegeven wie die periode maatjes zijn. In de onderbouw worden deze maatjes aangegeven d.m.v. foto's, vanaf de bovenbouw worden de maatjes aangegeven door namen. De maatjes worden bepaald door de leerkrachten. Ze veranderen in de onderbouw na elk thema (4/5 weken), vanaf de middenbouw veranderen de maatjes vaker, na 1 week.

Binnen onze school wordt er op verschillende momenten en manieren samengewerkt. Op de taakbrief worden de samenwerkingsopdrachten aangegeven met 2 smiley's. Er wordt vanaf groep 3 tijdens het samenwerken veel gebruik gemaakt van de rollen-kaartjes. Elke leerling krijgt een rol; stiltekapitein, materiaalbaas, aanmoediger, schrijver of tijdsbewaker. Op deze manier zijn leerlingen verantwoordelijk voor het samenwerkingsproces.

Daarnaast bieden de leerkrachten verschillende coöperatieve werkvormen aan binnen de groep, waarin leerlingen hun talenten kunnen laten zien en ontwikkelen. Naast de maatjes van het maatjesbord wordt er op school ook veel gebruik gemaakt van het samenwerken met het schoudermaatje.

bevindingen visitatieteam

Het werken met maatjes is een vaste waarde binnen de school. Dit wordt door de kinderen als vanzelfsprekend ervaren. De verschillende rollen tijdens het samenwerken zitten in een opbouwfase. Het werken met de rollen is wel aanwezig binnen de school: de diverse rollen worden stap voor stap aangeleerd en toegepast vanaf de middenbouw. Coöperatieve werkvormen worden nog slechts beperkt ingezet, de school heeft in het ontwikkelplan opgenomen hier structureel vorm aan te willen geven: zie aanbeveling 3.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

Op onze school heerst een goede sfeer waarin alle collega's op een prettige manier met elkaar kunnen samenwerken. We zijn een klein team waarin veel wordt overlegd en gedeeld. Binnen ons team zijn vier DOP-groepen ontwikkeld die ieder binnen hun eigen thema ontwikkelingen inzetten en borgen. Eén van deze DOP-groepen is DOP-groep 'de taak'. Zij zijn constant in ontwikkeling met de taak, om deze op een goede manier in te zetten binnen de groep. Nieuwe, grote ontwikkelingen worden vaak als experiment ingezet binnen één groep. Vanuit daaruit wordt hierop gereflecteerd en gekeken of deze ontwikkeling wordt doorgezet binnen de school. Deze samenwerking wordt als zeer positief ervaren.

bevindingen visitatieteam

De samenwerking binnen het team hebben wij teruggezien binnen de school. Er is veel uitwisseling, een zichtbare doorgaande lijn, men is op de hoogte van elkaars ideeën en plannen. Binnen de Dop-groepen, waarin vrijwel alle teamleden participeren worden er plannen ontwikkeld, die structureel aan de orde komen tijdens een teamoverleg.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

Naast onze school is een kinderopvang gevestigd. In deze voorziening wordt peutereducatie/VVE aangeboden voor kinderen van 2-4 jaar. Op dit moment werken we veelal samen tijdens de vieringen. Kinderen van de kinderopvang komen dan bij ons op school. We willen er in de toekomst naar toe, dat de daltonkernwaarden ook terug komen binnen de kinderopvang, zodat er een mooie doorgaande lijn ontstaat.

We hebben bij ons op school een leerlingenraad. In deze raad zitten leerlingen uit de groepen 5 t/m 8. Van elke groep zijn er twee afgevaardigden, die door de groep zelf zijn gekozen. Leerlingen kunnen zich verkiesbaar stellen en aan de klas presenteren waarom zij een goed lid van de leerlingenraad zouden zijn. De leerlingenraad kiest zelf een notulist. De punten uit de groep worden mee genomen naar een vergadering. De leerlingenraad denkt mee over zaken als; het schoolplein, sport en spel, goede doelen, vieringen etc. De leerlingen hebben het afgelopen schooljaar zelfs mee gedacht over de kwaliteiten van een nieuwe directeur.

Samenwerking met ouders vinden we bij ons op school erg belangrijk. In de OR zitten veel enthousiaste ouders (2 ouders per groep) die veelal mee helpen/organiseren tijdens verschillende activiteiten. 4x in het jaar organiseren wij een 'ouders op bezoek' middag. Op deze middag zijn alle ouders welkom in de groep, waar hun zoon/dochter uitleg geeft over datgene waar hij/zij trots op is.

Wij vinden het belangrijk om een open houding te tonen tegenover ouders. Wij zijn er van overtuigd dat we het samen moeten doen. We proberen de drempel laag te houden voor ouders en hen het gevoel te geven altijd welkom te zijn.

bevindingen visitatieteam

Zie verslag met de Kinderraad en verslag gesprek met ouders. Het schoolteam staat open voor meningen en aanbevelingen vanuit kinderen en ouders. De samenwerking met de inbandige kinderopvang begint van de grond te komen. Van beide zijden is er een positieve houding. Wellicht ligt hier de basis voor de school om zich in de toekomst te profileren als Dalton-kindcentrum voor 0-12.

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

Vanaf de kleuters is er sprake van een vorm van plannen. In groep 1 en 2 worden één á twee werkje(s) per week ingepland. Op dit moment wordt er in de groepen 3 t/m 8 op één moment in de week de taken van de taakbrief ingepland. De leerlingen zien op de taakbrief hoeveel daltontijd er is en leren op deze manier de wat langere taken in te plannen wanneer er wat meer daltontijd staat gepland. De taakbrief is nog steeds erg in ontwikkeling. We willen er in de toekomst naar toe dat de werkjes op de achterkant (hier mogen de leerlingen uit kiezen wanneer de geplande taak van die dag af is) worden weggezet als keuzewerk. De DOP-groep 'keuzewerk' is op dit moment bezig dit weg te zetten. Hierbij wordt gekeken naar de verschillende periodedoelen in de groep, hier wordt graag op aangesloten.

De leerlingen reflecteren aan het einde van een week op hun taakbrief. Ze reflecteren hun eigen doel en het klassikale doel. De leerkracht geeft kort aan op de taakbrief hoe er deze week is gewerkt en wat er volgende week beter kan of waar een leerling juist mee moet doorgaan.

bevindingen visitatieteam

De reflectie op de taak staat structureel op de taakbrief. De kinderen weten wat er van ze wordt verwacht. Ook wordt er individueel of klassikaal gereflecteerd. Er is een begin gemaakt met het gebruik van reflectiekaarten. Het reflecteren op periodedoelen en daaraan gekoppeld keuzewerk (zie aanbeveling 2) staat in het Dalton-ontwikkelplan van de school. Het visitatieteam gaat ervan uit dat, gezien de ontwikkelingen die al in gang gezet zijn, het team in de komende jaren verdere ontwikkelingen in gang gaat zetten wat betreft reflectie op leerling niveau. Met name het reflecteren op doelen kan hierbij een uitgangspunt zijn.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

We werken bij ons op school met reflectiekaarten die zijn ontwikkeld door de DOP-groep reflectie. Deze kaarten kunnen worden ingezet voor, tijdens of na de les. De reflectiekaarten zijn ontstaan door de leerlijn reflectie (ik-doelen) die is uitgewerkt door de DOPgroep reflectie in samenwerking met de DOPgroep ontwikkelingslijnen. De reflectie-kaarten bieden mogelijkheid om op het werk en/of proces te reflecteren met de leerlingen. De kaartjes zijn individueel maar ook klassikaal te gebruiken. Daarnaast wordt er gereflecteerd op de taakbrief (individueel doel en groepsdoel) en wordt er veel gesproken over het gedrag van de leerlingen tijdens verschillende processen.

bevindingen visitatieteam

Het visitatieteam heeft bovenstaande conform de beschrijving in de praktijk gezien.

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

Binnen ons (vrij kleine) team wordt nieuwe kennis gedeeld. Dit kan door een gesprek in de koffiekamer tot een PowerPoint presentatie die wordt gedeeld. Op deze manier leren we van en met elkaar. Binnen onze school legt de directie flits-gesprekken af maar ze komt ook in de groep op een gepland moment. Vooraf wordt aangegeven (veelal vanuit de leerkracht) op welke punten gereflecteerd gaat worden.

Zo ontwikkelen leerkrachten zich op gebieden waar ze zichzelf graag willen ontwikkelen en waarvan de leerkrachten vinden dat het ook echt ontwikkelpunten zijn.

bevindingen visitatieteam

Hoewel we dit niet in de praktijk hebben gezien, gaan we ervan uit dat gezien de open sfeer die we hebben ervaren binnen het team, bovenstaande wordt uitgevoerd.

5. Effectiviteit/ doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

Binnen onze school wordt er veelal adaptief gewerkt. We proberen in alle (combi-) groepen op drie niveaus te werken. Elke leerling heeft zijn eigen onderwijsbehoefte en wij proberen daar zoveel mogelijk op aan te sluiten. Leerlingen die extra instructie nodig hebben zitten regelmatig bij de leerkracht aan de instructietafel. Leerlingen die zichzelf goed redden hoeven lang niet altijd mee te doen met de instructie en kunnen zelf aan het werk gaan. Deze adaptiviteit is ook terug te zien binnen de taakbrief, de leerlingen werken op hun eigen niveau. Naast de doelen van de verschillende leerlijnen werken leerlingen ook aan hun eigen leerdoelen. Deze doelen worden in de groep gereflecteerd zodat leerlingen hier van leren en er mee verder kunnen.

Sinds kort hebben we meer werkplekken gecreëerd in school waardoor leerlingen tijdens het zelfstandig werken hun eigen werkplek mogen kiezen. We merken op dit moment dat erg een groot verschil is tussen het verantwoordelijkheidsgevoel van de leerlingen. We proberen elke leerling verantwoordelijk te maken voor zijn eigen leertijd. Dit doen we door met de leerlingen in gesprek te gaan over hun eigen werk/doelen.

bevindingen visitatieteam

De door de school beschreven situatie hebben we tijdens de visitatie ervaren. Met het vormgeven aan aanbeveling 1 zal de school nog meer op maat en dus effectiever kunnen werken op kindniveau. 's Middags hebben we kunnen zien hoe de school een aantal keren per jaar tegemoet komt aan de specifieke interesses van de kinderen in een groepsdoorbrekende situatie.

De talentenmiddag bood de kinderen de kans om in te tekenen op een specifiek onderdeel. De betrokkenheid van en de samenwerking tussen de kinderen en de aanwezige hulpouders was mooi om te zien. Ook het tutorrekenen (leerlingen van groep 8 begeleiden kinderen uit groep 5 en 6 bij automatiseringsoefeningen/opdrachten), draagt bij aan een effectieve aanpak van de geanalyseerde rekenproblemen.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Door te werken met Parnassys en met verschillende methodesoftware vanuit basispoort, is het voor de leerkrachten goed mogelijk om een duidelijk overzicht te krijgen van de gestelde doelen en ontwikkelingen in de groep. De leerkrachten stellen groepsplannen op en deze worden gereflecteerd aan het einde van een blok, waarna er nieuwe groepsplannen worden opgesteld. Wanneer er sprake is van zorg bij een leerling, dit kan op cognitief- als gedragsniveau, wordt er veelal samengewerkt met de IB-er. Er wordt geanalyseerd wat mogelijke oorzaken zijn en welke aanpak noodzakelijk is. Voor de plusleerlingen gebruiken wij het SIDI3 protocol. Op dit moment zijn we binnen de stichting bezig om hoogbegaafdheid op een goede manier weg te zetten binnen de verschillende scholen. De leerkrachten op onze school zijn gewend om weekplanningen te maken, zodat alle leergebieden en leerdoelen aan de orde komen. Op deze manier wordt de leertijd effectief benut.

We zijn er van overtuigd dat het belangrijk is om een goede, veilige omgeving te creëren voor leerlingen, zodat zij zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen.

bevindingen visitatieteam

De leerkrachten hebben de vorderingen van de kinderen duidelijk in beeld. Zoals eerder aangegeven biedt aanbeveling 1 de kans om de doelen en het taakwerk nog meer af te stemmen op het individu.

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

De DOPgroep ontwikkelingslijnen heeft de ontwikkelingslijnen per groep uitgewerkt in ik-doelen. Per groep is aangegeven welke doelen aan het eind van het schooljaar behaald moeten worden. Deze ik-doelen worden ook gebruikt bij het formuleren van doelen op de taakbrief. Op deze manier wordt er door het hele jaar gewerkt aan de ik-doelen. Er zijn ook leerkrachtcompetenties gekoppeld aan de ontwikkelingslijnen zodat de leerkrachten weten wat er van hen wordt verwacht, zodat de leerlingen aan de ik-doelen kunnen werken en deze kunnen behalen. Op dit moment zijn we er mee bezig dat we schoolbreed bezig zijn met de doelen van dezelfde kernwaarde van dalton. Bv. de maand februari zijn we bezig met de ontwikkelingslijnen van de kernwaarde zelfstandigheid, iedere groep op zijn eigen niveau. In alle groepen zijn de klassendoelen duidelijk zichtbaar op het whiteboard. Niet elke leerling zal alle doelen behalen. Wij als leerkrachten proberen de leerlingen begeleiding te bieden en te ondersteunen zodat ook zij succeservaringen op doen op het gebied van de ontwikkelingslijnen van het daltononderwijs.

De dalton-kernwaarden komen ook terug op het dalton-rapport.

bevindingen visitatieteam

Het onderwijs wordt op een efficiënte wijze vorm gegeven, de organisatiestructuren zijn duidelijk. De doorgaande lijnen van de Daltoncompetenties zijn vastgelegd en komen terug op het Dalton-rapport. Het pas ontwikkelde rapport biedt kansen om uit te groeien naar een presentatiemap van behaalde doelen. Omdat de school ook kinderen betreft bij de gesprekken met ouders is dit een ontwikkeling die de school verder kan uitbouwen. Onze complimenten voor het prachtige rapport.

6. Borging

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, b.v. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

Op onze school wordt sinds 2014 gewerkt aan de daltonontwikkeling. Alle leerkrachten staan hier volledig achter en zetten zich hier erg voor in. Doordat we een vrij kleine school zijn is er bij ons één dalton coördinator op school. Zij zorgt samen met het team voor vernieuwingen en nieuwe ontwikkelingen op daltongebied. Nieuwe ontwikkelingen worden veelal geborgd in het daltonboek. Ouders worden elke maand op de hoogte gebracht van de daltonontwikkelingen door een stukje in de nieuwsbrief. Ook worden de ontwikkelingen op de website bijgehouden. Ontwikkelingen vanuit de DOPgroepen worden besproken/gedeeld en vaak uiteindelijk uitgevoerd. De regioactiviteiten worden actief bezocht door de dalton coördinator. Nieuwe ontwikkelingen vanuit de DON worden ook weer terug gekoppeld naar het team.

De lange termijndoelen staan beschreven in het daltonboek. Elk jaar wordt er een dalton-informatieavond gehouden. Tijdens deze avond worden de verschillende ontwikkelingen benoemd en krijgen ouders de mogelijkheid om in de groepen de ontwikkelingen te bekijken.

Ons schoolgebouw is geen daltongebouw. Toch hebben we geprobeerd om het veelal 'dalton' te maken. Dit door de speerpunten vanuit dalton visueel te maken en veel nieuwe werkplekken te creëren.

De stichting SKOLO staat positief tegenover het feit dat wij een Daltonschool zijn. Wij wilden ons graag profileren binnen de stichting en om dat op deze wijze te doen werd alleen maar aangemoedigd vanuit de stichting.

bevindingen visitatieteam

Uit gesprekken met diverse geledingen tijdens de visitatiedag is gebleken dat de school alle partijen: kinderen, team, ouders en bestuur, heeft meegenomen in hun ontwikkeling naar Daltonschool. Alle betrokkenen staan positief tegenover de in gang gezette ontwikkelingen. Zowel in gesprekken, bijeenkomsten als via schriftelijke communicatie is iedereen op de hoogte van ontwikkelingen en afspraken. Het Daltonboek fungeert als borgingsdocument van gemaakte afspraken op schoolniveau. De Dalton-coördinator is actief betrokken bij het regionale coördinatoren-netwerk DON. Zie ook verslag gesprek met bestuurder.

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

geen

Uit de gesprekken met leerlingen

Twee kinderen van de kinderraad hebben ons rondgeleid door de school bij aanvang van onze groepsbezoeken. Deze kinderen hebben ons op een uitstekende wijze voorzien van informatie en konden onze vragen goed beantwoorden.

Tijdens een gesprek met de leerlingenraad (twee leerlingen per leerjaar van de groepen 5 t/m 8) hebben we gesproken over:

- De verkiezingsprocedure
- De inhoud van de vergaderingen

De kinderen gaven aan dat ze mee mogen denken / advies geven over de Dalton-inrichting van de school, regels voor het buitenspeelgoed, invulling van het inloopuurtje. Ze zijn trots op en blij met de school vanwege de Daltonontwikkelingen, ontwikkelingen die ze bewust hebben meegemaakt:

- Weektaken
- Kaartjes: halpasjes, reflectiekaarten etc.
- Leerlingenraad
- Dat je keuzes mag maken, maar dat er ook regels zijn
- Je niet alle instructie hoeft te volgen
- Oefenen van periodedoelen
- En last but not least: Carnaval

Wensen die ze nog hebben zijn: zonwering/airco op de bovenverdieping en koptelefoons.

De kinderen gaven er tijdens het gesprek blijk van dat ze zich serieus genomen voelen en dat ze een belangrijke taak binnen de school hebben.

De school kan deze belangrijkheid nog vergroten door ook een georganiseerde terugkoppeling naar en inbreng vanuit de klassen te genereren. (b.v. klassenvergaderingen, ideeën bussen o.i.d.)

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

Tijdens gesprekken in de groepen merkten we een grote betrokkenheid van de leerkrachten bij de Daltonontwikkelingen. Iedereen is volop in ontwikkeling en trots op hetgeen er al is gerealiseerd. De Daltonontwikkeling wordt door iedereen gedragen. In de middagpauze hebben we gesproken over de ontwikkeling die het team in de afgelopen drie jaar heeft doorgemaakt. Van een eerste aanzet van de toenmalige directeur en één teamlid, naar de aanvraag van een Daltonlicentie. Door de oriëntatie, scholing en begeleiding op weg naar Dalton kwam er veel positieve energie in het team. Dit leidde er ook toe, dat men soms te veel wilde en soms keuzes moest maken. Het resultaat was steeds dat men tot gezamenlijke afspraken is gekomen en er een gedeelde visie is ontwikkeld. Een boeiend proces, wat nog niet is afgerond.

Uit de gesprekken met de schoolleiding

(Michelle Homburg en Willeke Leverink)

Michelle en Willeke omschrijven het ontwikkelingsproces naar de aanvraag van de licentie. De ontwikkeling van de school is ontstaan vanuit de vragen: 'wat maakt ons anders?' en: 'wat willen wij met ons onderwijs?' Taakbrieven, maatjeswerk en belangstelling voor Dalton was er al. Behalve het team, zijn ook de ouders en het bestuur meegenomen in het (denk)proces. Er heeft een "proef"visitatie door collega's van 'De Bongerd' in Oldenzaal plaatsgevonden. Daaruit kwam o.a: meer aandacht voor samenwerken en meer coöperatieve werkvormen. Er wordt geëxperimenteerd met taakbrieven. Het team is stabiel, weinig wisselingen. In het Daltonboek staan de huidige situatie en de ontwikkelplannen duidelijk beschreven.

Als visitatieteam plaatsen we een kanttekening bij het visitatieverslag en het Daltonboek, die door de school zijn gemaakt: in de stijl en zinsbouw zitten onvolkomenheden.

De kernwaarden die in het visitatieverslag staan, lopen door elkaar.

Reflectie: bij kleuters mondeling, er zijn reflectiekaartjes in ontwikkeling. Dit proces moet verder nog op gang komen.

De taakbrief is een middel dat zou kunnen worden gebruikt in de ontwikkeling; van leerkrachtgestuurd naar leerlinggestuurd onderwijs.

Uit de gesprekken met ouders

Het visitatieteam heeft gesproken met drie ouders, allen lid van de MR of OR. Deze ouders hebben kinderen verspreid over de groepen 3 t/m 8. Ook hebben twee ouders al kinderen die op het voortgezet onderwijs zitten. Zij hebben alle drie het ontwikkelingsproces naar Daltononderwijs meegemaakt. In eerste instantie hebben ze de school gekozen om zijn kleinschaligheid. Het gevoel bij de school was goed. Wel merkten ze dat de school traditioneel was en er weinig sprake was van veranderingen. De in gang gezette ontwikkelingen waren dan ook zeer welkom. Van begin af aan zijn zij meegenomen in het proces en goed geïnformeerd door de school. Zij staan achter het Daltononderwijs en vinden het jammer dat hun oudste kinderen niet op deze wijze les hebben gehad. Zij merken, afgezien van het verschil in kinderen, zeker een verschil in de wijze waarop de kinderen verantwoordelijkheid nemen voor hun doen en laten.

Dalton is een vast punt op de agenda van de MR, het is een open proces, de ouders vinden het belangrijk dat alle ouders dit meekrijgen.

Ouderavonden of schriftelijke communicatie is plezierig en noodzakelijk maar nog niet genoeg: ouders met hun kind de school binnenhalen, dat is wat betrokkenheid genereert, aldus de ouders.

Een verdere ontwikkeling richting: "Kijken wat dit kind specifiek nodig heeft om zich verder te ontwikkelen" - diepgang op individueel niveau (uitdagende leerstof/keuzewerk) en inzetten op talenten, zou ook een goede stap zijn, gaf een ouder aan.

Men was zeer tevreden over het Daltonrapport. Ook is er grote tevredenheid over de school, er heerst een ontspannen, gezellige sfeer. Je kunt binnenlopen als er iets is en dan wordt er iets mee gedaan. Je gaat met plezier naar school en als er slecht nieuws is, wordt ook hier zeer goed op ingestoken door de school. Samen op weg, dat is het gevoel dat bij deze ouders overheerst.

Wij vonden het een prettig gesprek en onze complimenten voor het team, omdat ze de ouders op zo'n goede manier hebben meegenomen in de schoolontwikkeling.

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuurder/algemeen directeur: Ben Gengler

De Wegwijzer valt onder een bestuur, dat 5 scholen onder haar hoede heeft. Er zitten ongeveer 1000 kinderen op de scholen, er zijn 5 directeuren en een algemeen directeur. Het bestuur wil een beleidsrijke houding aannemen. Dhr. Gengler stelt zich op als 'medewerkend voorman'. Het bestuur is bijzonder content met de Daltonroute die de school heeft gekozen. In het Daltonproces is ook het bestuur meegenomen. (bestuurder is aanwezig/betrokken bij: PR-zaken en DOP-groepen) Er zijn ontwikkelingen met de voorschool/peuters. De gemeente voert hierin een minder actief beleid. Een eerder in gang gezette BSO is mislukt: dit proces ligt stil. Het leerlingenaantal van de Wegwijzer is stabiel. Het bestuur faciliteert de school extra door bv. extra inzet nascholingsgelden, en het vrij roosteren van de daltoncoördinator voor 1 dagdeel per week voor deze taak.

beoordeling

nr	kernwaarden	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie *		n.v.t.
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		X
2	Zelfstandigheid		X
3	Samenwerking		X
4	Reflectie		X
5	Effectiviteit- doelmatigheid		X
6	Borging		X

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
X	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	Betreft de kernwaarde: Vrijheid / Verantwoordelijkheid Geef de kinderen meer invloed op hun eigen ontwikkeling door te differentiëren in niveau en tempo op basis van reflectie en leer-/ontwikkelingsdoelen.
Nr. 2	Betreft de kernwaarde: Vrijheid / Verantwoordelijkheid <i>Aansluitend op de schoolevaluatie:</i> Bepaal het doel van keuzewerk/keuzetaken naast verplichte taken in samenhang met leer-/ontwikkelingsdoelen en integreer dit in een totale taak. <i>Deze aanbeveling heeft een relatie met aanbeveling 1: Beide aanbevelingen kunnen in elkaar worden gevlochten, met als resultaat een taak waarbij het kind keuzes kan maken en invloed heeft op de doelen/inhoud.</i>
Nr. 3	Betreft de kernwaarde: Samenwerken <i>Aansluitend op de schoolevaluatie:</i> Geef vorm en inhoud aan coöperatieve werkvormen in een doorgaande lijn.

slotopmerkingen

Wij danken de school voor de gastvrije ontvangst, we hebben ons zeer welkom gevoeld. De school heeft zich op een positieve wijze gepresenteerd. We hebben respect voor de grote ontwikkeling die de school in de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en zijn ervan overtuigd, dat met het toekennen van de licentie de NDV een volwaardig lid rijker is geworden. De school zal ongetwijfeld de komende vijf jaar verdere Dalton ontwikkelingen in gang zetten. Wij wensen jullie hierbij veel succes!

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum
Jantje Lammers-de Lange		18 oktober 2017

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.
N.B. Dit zijn opmerkingen van de school zèlf. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de "slotopmerkingen" genoemd in het visitatieverslag.

Op donderdag 12 oktober was het zover: de visitatie. Een spannende dag aangezien het onze allereerste officiële visitatie was. Onze visiteurs Jantje Lammers en Erik Vugteveen waren op tijd aanwezig en zicht- en merkbaar goed voorbereid.

Het visitatierooster zat strak in elkaar, onze visiteurs hebben in korte tijd ontzettend veel gezien, gedaan en gesproken met alle betrokkenen. We hebben respect voor de wijze waarop ze dit hebben aangepakt en iedereen de aandacht hebben kunnen geven. Met name de tijd die er genomen is om met de kinderen in gesprek te gaan, geven ons het vertrouwen dat waar het om draait deze dag echt aan de orde is gekomen.

We hebben het als team als een hele bijzondere dag ervaren. Het geeft ons een fijn gevoel dat twee kundige Daltonprofessionals ons bevestiging hebben gegeven en duidelijke, mooie uitdagingen hebben gegeven in werkbaar aanbevelingen. De feedback is ons teruggeven in een open sfeer met veel ruimte voor gesprek. Gelukkig was een groot gedeelte van de aanbevelingen al iets waar we op waren voorbereid en waar we de urgentie ook van inzien. We gaan hiermee aan de slag en verheugen ons reeds op de volgende visitatie.

We zijn trots dat we als school zijnde onze parels deze dag hebben laten zien; het tutor-rekenen, de talentenmiddagen en het werken in de hal is door de visiteurs gezien en besproken. Daarnaast hebben we het als zeer prettig ervaren dat de visiteurs navraag deden bij zaken die ze wel in het verslag lazen, maar niet terug zagen binnen de school. Op deze manier konden we de visiteurs meenemen en deze zaken toch verduidelijken.

We zien de Daltonvisitatie als een onderwijskundig en pedagogisch cadeau waar we ons voordeel mee kunnen doen voor de gehele schoolorganisatie. Voor nu hebben we goed gevierd dat de daltonvlag hier nu trots wappert en wij spoedig het daltonbord aan de muur kunnen laten pronken.

Wij willen tot slot Jantje Lammers en Erik Vugteveen hartelijk danken voor hun inzet, aanmoediging en duidelijke terugkoppeling en verslaglegging. Wat jammer dat zij ons hoogstwaarschijnlijk de volgende keer niet weer mogen bezoeken om zo de gedane ontwikkelingen te kunnen beoordelen.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Betreft de kernwaarde: Vrijheid / Verantwoordelijkheid Geef de kinderen meer invloed op hun eigen ontwikkeling door te differentiëren in niveau en tempo op basis van reflectie en leer-/ontwikkelingsdoelen.
actie	Onze IB-er start momenteel een pilot met individuele leerlingen waarin kinderen vanuit eigen onderzoeksvraag aan de slag gaan. Daarnaast oriënteert onderbouw zich op onderzoekend en ontwerpend leren door middel van een korte scholing. Kinderen uit de leerlingenraad willen we actief gaan betrekken bij de onderwijsinhoud: 'hoe willen jullie leren en wat hebben jullie daarbij nodig' is een belangrijke vraag die we stellen. Samen met de Dalton coördinator gaan we inspiratie opdoen bij Daltonscholen die al verder zijn met deze ontwikkeling. Ook zullen wij het Daltonboek opnieuw onder de loep nemen en de gegeven feedback hierop verwerken. Daarnaast zijn we aan het experimenteren met het vooruit-toetsen op het gebied van rekenen. Op deze manier wordt duidelijk welke leerlingen bepaalde instructie niet meer nodig hebben en op eigen niveau verder kunnen werken. Daarnaast willen we het reflecteren op de taakbrief ook structureler gaan inzetten, waardoor het eigenaarschap van de leerling wordt vergroot.
uitvoerenden	Directie & dalton coördinator, IB-er, groepsleerkrachten, coördinator onderbouw
tijdvak	2018-2021 2018-2019: oriënteren en experimenteren 2019-2020: implementeren en evalueren 2020-2021: borgen
scholing/ externe ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Volgend schooljaar de begeleiding van Saxion invoeren om op dit punt te verbreden en te verdiepen. - Collegiale consultatie bij andere Daltonscholen. - Dalton Oost Nederland bijeenkomsten. - Onderbouw coördinator scholing onderzoekend en ontwerpend leren.
toelichting	Voor dit punt willen wij de tijd nemen om hierin stappen te gaan maken. We zullen aan de hand van de ruimte en vrijheid die de kerndoelen ons geven keuzes moeten maken en traditionele werkwijzen meer los moeten laten. Dit gaan we stap voor stap doen, ook in samenspraak met ouders en meedenken van de leerlingen zelf. We willen onderzoeken of het zelf ontdekkend en ontwerpend leren hierin mooi past. Onze Dalton coördinator ziet toe dat de DOPgroepen keuzewerk, de taak en coöperatieve werkvormen samen toewerken naar een dagindeling waarbij er meer keuzevrijheid, meer uitdaging en individuele instructie ontstaat.

aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Betreft de kernwaarde: Vrijheid / Verantwoordelijkheid <i>Aansluitend op de schoolevaluatie:</i> Bepaal het doel van keuzewerk/keuzetaken naast verplichte taken in samenhang met leer-/ontwikkelingsdoelen en integreer dit in een totale taak. <i>Deze aanbeveling heeft een relatie met aanbeveling 1: Beide aanbevelingen kunnen in elkaar worden gevlochten, met als resultaat een taak waarbij het kind keuzes kan maken en invloed heeft op de doelen/inhoud.</i>
actie	We willen hierin onderzoeken of meervoudige intelligentie hierbij voor ons een aanvulling kan zijn in het organiseren van een rijke leeromgeving waar ruimte is voor eigen ontwikkelingsdoelen en voorkeuren van de leerlingen. Ook willen we het keuzewerk meer gaan integreren binnen de taakbrief zodat ook de leerlingen die minder snel werken, toekomst aan het keuzewerk wat aansluit bij hun niveau en talent.
uitvoerenden	DOPgroep keuzewerk & DOPgroep de taak
tijdvak	2018-2020
scholing/ externe ondersteuning	Vanuit de opleiding Daltondirecteur gevolgd door directeur Michelle is al de nodige inspiratie naar voren gekomen. Daarnaast is dit zeker een onderdeel dat terug komt binnen de aankomende studiedag(en).
toelichting	Op dit moment gaan de DOPgroep 'de taak' en DOPgroep 'keuzewerk' met elkaar in gesprek over het creëren van meer vrijheid binnen het actuele rooster. Door meer daltontijd te creëren willen we de leerlingen meer keuzevrijheid bieden. Dit door bijvoorbeeld meer methode gebonden lessen op de taakbrief weg te zetten.

aanbeveling 3. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Betreft de kernwaarde: Samenwerken <i>Aansluitend op de schoolevaluatie:</i> Geef vorm en inhoud aan coöperatieve werkvormen in een doorgaande lijn.
actie	De eerste actie hebben we reeds ingezet een week na de visitatie waarbij we in de studiedag een aantal coöperatieve werkvormen als team hebben uitgevoerd. Collega's geven aan dat het zo praktisch in te voeren is. Er is een DOP-groep 'coöperatieve werkvormen' opgestart die verdere mogelijkheden zal verkennen en invoeren. Externe ondersteuning is een eerste aanbeveling die we al concreet hebben uitgezet. Tijdens een volgende studiedag komt er een professional om ons hierin scholing te bieden. Intussen is er een nieuw boek aangeschaft met opdrachtkaarten die in te zetten zijn tijdens het werken met coöperatieve werkvormen.
uitvoerenden	DOP-groep coöperatieve werkvormen > team
tijdvak	2017 – 2019 2017-2018: oriëntatie & implementatie 2018-2019: verdere implementatie & borging

scholing/ externe ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuning vanuit basisschool St. Jan Hengelo waar twee leerkrachten vanuit MEL de coöperatieve werkvormen hebben ingevoerd en hebben ingebed in het curriculum. - Voorlichting vanuit Daltonschool de Holterenk die voor lezen diverse coöperatieve werkvormen hebben ontwikkeld (dit sluit ook mooi aan bij onze werkwijze van het tutor-rekenen). - Frans Veelers vanuit Samen Sta je Sterk zal groep 7/8 gaan ondersteunen aan de hand van de Groene Spelen.
toelichting	In elke groep wordt binnen het samenwerken veel gebruik gemaakt van maatjes en de rollenkaartjes. We willen er naar toe om op meer verschillende manieren het samenwerken tot z'n recht te laten komen, zodat de leerlingen op verschillende manieren met én van elkaar leren.

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum
Michelle Homburg	directeur		06-11-2017
Jantje Lammers	visitatievoorzitter		06-11-2017

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de
visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van
de NDV.